

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 510/2022-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľiek

[REDACTED] a **[REDACTED]**, zastúpených spoločnosťou URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátska kancelária, Havlíčkova 16, Bratislava, IČO 47 244 895, v mene ktorej koná advokát JUDr. Ondrej Urban, MBA, proti postupu Okresného súdu Spišská Nová Ves v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 6/2019 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a argumentácia sťažovateľiek

1. Sťažovateľky sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 26. septembra 2022 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Spišská Nová Ves (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 6/2019 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Sťažovateľky tiež navrhujú, aby ústavný súd vydal nález, ktorým by prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov, priznal im finančné zadosťučinenie - každej v sume 4 011 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľky sa žalobou z 26. februára 2019 domáhali náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej poskytnutím zdravotnej starostlivosti *non lege artis*. Vec je vedená na okresnom súde pod sp. zn. 16 C 6/2019. Na pojednávaní 5. septembra 2022 bolo

vyhlásené dokazovanie za skončené a pojednávanie odročené s cieľom vyhlásenia rozhodnutia v merite veci.

3. Sťažovateľky v ústavnej sťažnosti argumentujú, že v napadnutom konaní dochádza k porušovaniu ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa ústavy a listiny a ich práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa dohovoru tým, že okresný súd koná neefektívne a neodborne. Podľa sťažovateľiek z chronologického prehľadu úkonov okresného súdu vyplýva, že ten je v napadnutom konaní *«na oko „činný“, avšak vzhľadom k aktuálnemu stavu konania»* je možné konštatovať, že vykonané úkony okresného súdu nie sú dostatočne efektívne a účinné. Vo veci boli vykonané viaceré súdne pojednávania, ale okresný súd doteraz nerozhodol ani o merite veci a ani o náhrade trov konania. Napadnuté konanie je podľa sťažovateľiek neefektívne z dôvodu častého odročovania pojednávani, pričom niektoré boli odročené aj na neurčito. Za neprimerané sa javí aj odročenie pojednávania *„z termínu 14.06.2022, pričom prišlo k odročeniu pojednávania na neurčito a ďalšie pojednávanie sa konalo až 05.09.2022, čo je doba vyše 4 mesiacov od prvého vytýčeného súdneho pojednávania“*.

4. Ku kritériu právnej a faktickej zložitosti veci sťažovateľky uviedli, že proces dokazovania vo veci nevykázal výnimočnosť potreby viesť napadnuté konanie dlhšiu dobu, pričom k nečinnosti okresného súdu nedošlo v dôsledku zložitosti veci. Pri hodnotení ďalšieho kritéria, ktorým je ich správanie, zdôrazňujú, že neexistujú žiadne okolnosti, ktoré by mali byť osobitne zohľadnené na ich ťarchu. K postupu samotného okresného súdu sťažovateľky namietajú, že celková doba napadnutého konania v trvaní 3 rokov a 7 mesiacov od podania žaloby je zjavne neprimeraná a nezlučiteľná s právami zaručenými ústavou, listinou a dohovorom.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľiek predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Na predbežnom prerokovaní preskúmal, či ústavná sťažnosť obsahuje zákonom ustanovené náležitosti a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

6. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci (napr. II. ÚS 26/95). Pri výklade tohto základného práva si ústavný súd zároveň osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť a ich namietané porušenie možno preskúmať spoločne (napr. I. ÚS 190/2019, II. ÚS 27/2020).

7. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (IV. ÚS 221/05, I. ÚS 550/2020, II. ÚS 246/2022). Ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie sťažovateľom označeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (napr. I. ÚS 42/01, III. ÚS 91/04, II. ÚS 129/06, IV. ÚS 513/2020, II. ÚS 109/2021). Na kratšie obdobia nečinnosti ústavný súd spravidla prihliada, ak sa vyskytli opakovane a zároveň významným spôsobom ovplyvnili dĺžku súdneho konania.

8. V prípade, keď ústavný súd zistil, že charakter postupu všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, nevyslovil porušenie základného práva zaručeného týmto článkom ústavy (napr. II. ÚS 57/01, IV. ÚS 110/04), prípadne návrhu buď nevyhovelo (napr. I. ÚS 11/00), alebo ho odmietol ako zjavne neopodstatnený (napr. I. ÚS 41/01, I. ÚS 57/01, III. ÚS 59/05, II. ÚS 107/06). K takémuto záveru dospel ústavný súd aj pri predbežnom prerokovaní tejto ústavnej sťažnosti.

9. Ústavný súd uznáva, že dĺžka trvania napadnutého konania sa na prvý pohľad môže zdať neprimeraná. Dôležitou skutočnosťou, ktorú ústavný súd zistil zo zapožičaného súdneho spisu, je faktická zložitosť veci. Samotnou žalobou (spísanou na 29 stranách s viac ako 35 prílohami) sa sťažovateľky domáhali určenia viacerých nárokov (viac ako 10 petitov a návrh na zabezpečenie dôkazov). Okresný súd následne na základe návrhu sťažovateľiek na oslobodenie od platenia súdnych poplatkov uznesením zo 17. apríla 2019 rozhodol o priznaní tohto oslobodenia. Uznesením z 28. mája 2019 zamietol návrh sťažovateľiek na zabezpečenie dôkazov. Dňa 5. novembra 2019 po vykonaní predbežného prejednávania sporu nariadil prvé pojednávanie na 3. december 2019. Vo veci bolo vykonaných celkovo 7 pojednávaní. Zo zápisníc z pojednávaní je zrejmé, že v danej veci bolo vykonané rozsiahle dokazovanie. V štyroch prípadoch boli tieto pojednávania odročené s cieľom vypočúť ďalších svedkov (väčšina navrhnutých sťažovateľkami, pozn.), v dvoch prípadoch (1. júna 2021 a 26. apríla 2022) boli odročené s cieľom doplnenia dokazovania znalcom a v jednom prípade (5. septembra 2022) s cieľom vyhlásenia rozsudku po skončení rozsiahleho dokazovania. Skutkový stav veci si vyžiadala aj vykonanie dokazovania znalcom z odvetvia rádiológie a rádiodiagnostiky, pričom v priebehu napadnutého konania boli zohľadňované aj skutočnosti vypracované znaleckým ústavom v predchádzajúcom správnom konaní.

V napadnutom konaní, ako to aj sťažovateľky v ústavnej sťažnosti namietajú, boli aj v troch prípadoch odročené predtým nariadené pojednávania (na termíny 16. marec 2020, 25. január 2021 a 23. marec 2021) na neurčito, avšak z dôvodu pandemických opatrení. V jednom prípade, čo sťažovateľky v ústavnej sťažnosti nespomenuli, bolo pojednávanie nariadené na 9. november 2020 odročené na iný termín na základe žiadosti ich právneho zástupcu z dôvodu kolízie s termínmi iných pojednávaní na iných súdoch (najbližšie pojednávanie sa z dôvodu pandemických opatrení vykonalo až 1. júna 2021, pozn.).

10. Ústavný súd sa nestotožňuje s argumentáciou sťažovateľiek (bod 48 ústavnej sťažnosti), pokiaľ poukázali na rozhodnutia ústavného súdu a tvrdili, že akceptovateľná nečinnosť všeobecného súdu môže trvať maximálne tri mesiace. Taký záver z nimi uvádzaných rozhodnutí nevyplýva. V týchto rozhodnutiach ústavný súd uviedol, že nečinnosť súdu v trvaní štyroch mesiacov nie je prejavom takej nečinnosti, ktorá odôvodňuje vyslovenie zbytočných prietáhov v konaní (II. ÚS 21/2001, III. ÚS 30/03). V inom prípade ústavný súd uviedol, že to, či ojedinelá nečinnosť, hoci aj v trvaní desiatich mesiacov, môže byť kvalifikovaná ako zbytočné prietahy, posudzuje ústavný súd v kontexte celej prejednávanej veci (II. ÚS 109/2021).

11. Z prehľadu procesných úkonov vykonaných v napadnutom konaní ústavný súd zistil, že okresný súd konal vo veci sťažovateľiek v zásade plynulo. Obdobia, keď okresný súd nevykonal žiadny procesný úkon, spadajú do všeobecne známeho obdobia prijatých opatrení súvisiacich so šírením ochorenia COVID-19. Aj v posudzovanom prípade bola plynulosť konania v časti rokov 2020 a 2021 ovplyvnená v dôsledku prijímaných opatrení na zamedzenie šírenia ochorenia COVID-19 a túto objektívnu skutočnosť ústavný súd zohľadnil. Ústavný súd už viackrát uviedol, že v priebehu takmer celého roku 2020, ako aj relevantnej časti roku 2021 všeobecne súdy objektívne danej situácii prispôbovali svoju činnosť, keď vykonávali pojednávania len v neodkladných veciach, čo však nie je prípad žaloby podanej sťažovateľkami. Pretože v prípade napadnutého konania nebolo možné rozhodnúť bez nariadenia a uskutočnenia pojednávania, ústavný súd pri posudzovaní celkovej doby trvania napadnutého konania prihliadal aj na tieto objektívne okolnosti sťažujúce uskutočnenie pojednávania v danej veci (napr. I. ÚS 504/2020, I. ÚS 550/2020, I. ÚS 126/2021, II. ÚS 135/2021, II. ÚS 179/2021).

Pozornosti ústavného súdu neunikla skutočnosť, že postup zákonného sudcu, v situácii pretrvávania pandemických opatrení a potreby vykonania dokazovania výsluchom svedkov či znalcov, návrhom využitia videokonferencie a naplánovania vhodného termínu pre strany sporu a ich právnych zástupcov sa javí ako vhodný prístup všeobecného súdu (napr. č. l. 591, 606).

12. Na pojednávaní 5. septembra 2022 okresný súd vyhlásil dokazovanie za skončené a odročil pojednávanie s cieľom vyhlásenia rozsudku. Ten bol vyhlásený 5. októbra 2022 a jeho písomná podoba má 57 strán, čo svedčí tiež o faktickej zložitosti veci. Okresný súd žalobu sťažovateľiek zamietol a žiadnej zo strán nepriznal náhradu trov konania. Bezprostredne po podaní ústavnej sťažnosti (26. septembra 2022) okresný súd rozhodol o žalobe sťažovateľiek a zároveň aj o náhrade trov konania.

13. Pred okresným súdom konanie vo veci sťažovateľiek prebiehalo po celkovú dobu troch rokov a siedmich mesiacov, ktorú vo všeobecnosti nemožno hodnotiť ako extrémne dlhú, resp. ako nezlučiteľnú so základným právom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľiek pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

14. Z dôvodu odmietnutia ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľiek nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia označených práv.

15. Nad rámec uvedeného ústavný súd poznamenáva, že sťažovateľky sú zastúpené advokátom, ktorý bežne aj v iných veciach zastupuje sťažovateľov pred ústavným súdom v konaniach o porušení ich základných práv postupmi všeobecných súdov, a preto od neho možno z pohľadu efektívnosti práce ústavného súdu vyžadovať také ústavné sťažnosti, ktoré pred rozhodnutím na predbežnom prerokovaní nevyžadujú žiadne ďalšie zisťovanie skutočností potrebných na rozhodnutie o tom, či ústavná sťažnosť bude prijatá alebo odmietnutá. V ústavnej sťažnosti rozsiahlej textom (22 strán, pozn.) sú niektoré tvrdenia uvádzané duplicitne (napr. význam sporu pre sťažovateľky na s. 11 aj na s. 15), určité kapitoly sa obsahovo prelínajú alebo veľmi rozsiahlo popisujú obsah v nich uvedený [napr. časti I „Úvod“, II „Aktívna a pasívna vecná legitimácia účastníkov konania“, IV „Vyčerpanie právnych prostriedkov“, VII „Účel práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov“ a X „Ústavno-právne kritériá ochrany práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov“ (body 60 – 91)]. Naopak, rekapitulácia skutkového stavu je veľmi stručná a skôr všeobecná. Niektoré uvádzané skutočnosti nepatrili vôbec do kontextu napadnutého konania, niektoré vyvolávajú skôr protichodné názory či závery.

V bode 13 ústavnej sťažnosti sťažovateľky namietajú neefektívne úkony okresného súdu „s ohľadom na zrušené prvostupňové rozhodnutie.“. V napadnutom konaní však žiadne rozhodnutie okresného súdu nebolo nadriadeným súdom zrušené.

V bode 72 ústavnej sťažnosti je uvedené, že „v danej veci boli zatiaľ nariadené len dve pojednávania“, čo sa však tiež nezakladá na pravde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. novembra 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu